

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

22 лютого 2017 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«МАКРОЕКОНОМІКА»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 074 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2017

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 3
	1.2.	Лекції	– 4
	1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 6
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 22
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 25
	1.6.	Підсумковий контроль	– 26
2.	Схема нарахування балів		– 29
3.	Рекомендовані джерела		– 31
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		– 36

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Макроекономіка як наука	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
2.	Макроекономічні показники в системі національних рахунків	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
3.	Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
4.	Споживання, заощадження та інвестиції	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
5.	Модель мультиплікатора та акселератора	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
6.	Рівновага національного ринку у моделі IS-LM.	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
7.	Держава в системі макроекономічного регулювання	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
8.	Фіскальна політика в макроекономічному регулюванні	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
9.	Монетарна політика в макроекономічному регулюванні	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
10.	Інфляція та антиінфляційна політика	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
11.	Безробіття та політика зайнятості	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
12.	Держава у функціонуванні відкритої економіки	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
13.	Циклічні коливання економіки та антициклічне регулювання	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
14.	Економічне зростання та економічний розвиток	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Всього годин:		150	34	34	-	-	82	-	-	-	-	-	-

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Макроекономіка як наука	2
1.1.	Макроекономіка, її суть та завдання.	
1.2.	Об'єкт, суб'єкт макроекономіки. Функції макроекономіки.	
1.3.	Методологічні особливості та методи макроекономічного аналізу.	
1.4.	Макроекономіка та економічна політика.	
1.5.	Економічний кругообіг у простій економічній системі.	
2.	Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2
2.1.	Суть і структура суспільного відтворення. Закономірності відтворення.	
2.2.	Основні макроекономічні показники.	
2.3.	Обчислення реальних обсягів. Роль цін в обчисленні макроекономічних показників.	
3.	Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	2
3.1.	Сукупний попит, його структура.	
3.2.	Сукупна пропозиція.	
3.3.	Рівновага AD-AS.	
4.	Споживання, заощадження та інвестиції	2
4.1.	Споживання та заощадження.	
4.2.	Теорії споживання.	
4.3.	Інвестиції як компонент сукупних витрат. Інвестиційна функція.	
5.	Модель мультиплікатора та акселератора	2
5.1.	Суть мультиплікатора.	
5.2.	Парадокс ощадливості. Похідні інвестиції. Індуковані інвестиції та акселератор.	
5.3.	Мультиплікатор в моделі AD-AS. Вплив інвестицій на обсяг національного виробництва.	
6.	Рівновага національного ринку у моделі IS-LM.	4
6.1.	Модель "витрати – випуск".	
6.2.	Модель "вилучення – ін'єкції". Зв'язок інвестицій та заощаджень.	
6.3.	Рівновага товарного ринку. Модель IS як засіб аналізу рівноваги товарного ринку.	
6.4.	Ринок грошей та цінних паперів.	
6.5.	Модель LM.	
6.6.	Модель IS – LM як відображення рівноваги товарного та грошового ринків.	
7.	Держава в системі макроекономічного регулювання	2
7.1.	Теоретичні основи обґрунтування ролі держави в системі макроекономічного регулювання.	
7.2.	Основи теорії макроекономічної політики. Ефективність економічної політики.	
7.3.	Теорія суспільного вибору як основа обґрунтування взаємозалежності економічних та політичних явищ.	
8.	Фіскальна політика в макроекономічному регулюванні	4
8.1.	Зміст фіскальної політики: цілі та інструменти.	
8.2.	Державні видатки та їх структура. Дискреційна та недискреційна фіскальна політика.	
8.3.	Фіскальна політика і державний бюджет.	
8.4.	Вплив зниження податків на ВВП згідно з теорією економіки пропозиції.	

8.5.	Бюджетний дефіцит.	
8.6.	Державний борг та його структура. Методи управління державним боргом.	
8.7.	Ефект витіснення державою приватних інвестицій.	
9.	Монетарна політика в макроекономічному регулюванні	4
9.1.	Грошовий ринок. Грошова пропозиція та попит на гроші.	
9.2.	Інструменти грошово-кредитної політики центрального банку.	
9.3.	Вплив грошово-кредитної політики на величину ВВП та рівень цін (передавальний механізм монетарної політики).	
9.4.	Грошовий та депозитний мультиплікатори.	
9.5.	Монетарна політика в моделі IS-LM. Зв'язок монетарної і фіскальної політики в моделі IS-LM.	
10.	Інфляція та антиінфляційна політика	2
10.1.	Інфляція як макроекономічне явище.	
10.2.	Типи інфляції.	
10.3.	Використання кривої Філіпса для аналізу інфляційних процесів.	
10.4.	Соціально-економічні наслідки інфляції.	
10.5.	Антиінфляційне регулювання.	
11.	Безробіття та політика зайнятості	2
11.1.	Механізм функціонування ринку праці. Безробіття, види безробіття.	
11.2.	Кейнсіанське пояснення безробіття. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон і крива Оукена.	
11.3.	Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса.	
12.	Держава у функціонуванні відкритої економіки	2
12.1.	Механізм зовнішньоекономічної політики, її інструменти.	
12.2.	Платіжний баланс. Валютний курс.	
12.3.	Міжнародний потік товарів та капіталів. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП.	
12.4.	Модель Мандела-Флемінга для відкритої економіки.	
12.5.	Рівновага моделі IS-LM і вплив на неї грошової, фіскальної та зовнішньоекономічної політики.	
13.	Циклічні коливання економіки та антициклічне регулювання	2
13.1.	Макроекономічна нестабільність і нерівномірність економічного розвитку.	
13.2.	Циклічність економічного розвитку, суть та причини. Типи економічних циклів.	
13.3.	Економічний цикл та його фази. Економічна криза. Структурні кризи.	
14.	Економічне зростання та економічний розвиток	2
14.1.	Суть економічного зростання. Джерела економічного зростання.	
14.2.	Фактори економічного зростання.	
14.3.	Сучасні тенденції в економічному зростанні.	
14.4.	Моделі економічного зростання. а) економічне зростання на основі моделей AD-AS та кривої виробничих можливостей; б) модель економічного зростання Харрода-Домара; в) модель економічного Р. Солоу.	
14.5.	Теорії розвитку. Економічне зростання та економічний розвиток.	
	Усього годин лекційних занять:	34

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Макроекономіка як наука

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Макроекономіка, її суть та завдання.
- 1.2. Об'єкт, суб'єкт макроекономіки. Функції макроекономіки.
- 1.3. Методологічні особливості та методи макроекономічного аналізу.
- 1.4. Макроекономіка та економічна політика.
- 1.5. Становлення та розвиток макроекономіки.
- 1.6. Основні макроекономічні проблеми та суперечності економіки України.
- 1.7. Економічний кругообіг у простій економічній системі.
- 1.8. Структура моделі економічного кругообігу.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: макроекономіка, предмет макроекономіки, об'єкт макроекономіки, макроаналіз, макроекономічне дослідження, проблеми макроекономіки, макроекономічна рівновага, суб'єкти макроаналізу, функції макроекономіки, макроекономічна політика.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Макроекономіка – складова економічної науки. Суть макроекономічних досліджень. Макроекономічний підхід до оцінки економічних об'єктів та процесів.

Предмет макроекономіки. Об'єкт макроекономіки. Рівні макроекономічного аналізу: національне рахівництво та моделювання. Пізнавальна функція макроекономіки – макроекономічний аналіз. Нормативна функція макроекономіки, макроекономічне регулювання. Прогностична та ідеологічна функції. Межі пізнання макроекономічних явищ.

Основні проблеми макроекономіки. Економічне зростання, макроекономічна рівновага, регулювання зайнятості та інфляції.

Суб'єкти макроаналізу. Домашні господарства, фірми, держава, сектор закордон.

Методологічні особливості макроекономічного аналізу. Агрегування, комплексність, системність. Методи макроекономічного аналізу: балансовий, математичного моделювання, факторний. Типи функціональних рівнянь в математичних моделях: функції поведінки, інституціональні функції, дефініційні функції, виробничі функції. Типи функціональних залежностей у факторному аналізі: адитивна, мультиплікативна, змішана.

Роль графічного аналізу. Макроекономічні моделі, їх типи. Модель кругових потоків „Вилучення” та „ін'єкції”. Загальні умови макроекономічної рівноваги. Межі пізнання макроекономічних явищ та процесів. Роль ендогенних та екзогенних величин, функціональні зв'язки між ендогенними параметрами.

Макроекономіка та макроекономічна політика. Національна економіка та макроекономічна наука. Макроекономіка та урядова політика: зв'язок та підходи до керованості національною економікою. Напрямки та інструменти макроекономічної політики. Основні проблеми макроекономічної політики в Україні. Моніторинг національних інтересів України як передумова макроаналізу.

Історія розвитку макроекономічної науки. Макроекономічні теорії: розвиток та становлення. Класична теорія. Кейнсіанська теорія. Монетаризм. Модель Франсуа Кене. Макроекономічні дослідження А.Сміта та Д. Рікардо. Закон Сея. Аналіз Ст. Міллем макроекономічних проблем багатства, грошового обігу та цін. Моделі макроекономічної рівноваги К. Маркса. Сучасні неокласичні та некейнсіанські теорії макроекономіки. Теорії економіки пропозиції. Розробка проблем макроекономіки в сучасній українській науці.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Система національних рахунків як нормативна база макроекономіки.
- 2.2. Проблеми впровадження СНР в Україні.
- 2.3. Роль макроекономічних показників.
- 2.4. Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва, загальний рівень цін, зайнятість.
- 2.5. Валовий національний дохід (ВНД) та валовий внутрішній продукт (ВВП).
- 2.6. Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий.
- 2.7. Динаміка ВВП в Україні.
- 2.8. Обчислення реальних обсягів: номінальний і реальний ВВП. Темп росту й темп приросту реального ВВП.
- 2.9. Індекс цін і дефлятор. Інфлювання та дефлювання ВВП.
- 2.10. ВВП та суспільний добробут.
- 2.11. Особливості макроекономічних показників.
- 2.12. Тіньова економіка. Методика обчислення обсягів тіньової економіки.
- 2.13. Нові макроекономічні показники (індекс людського розвитку, індекс економічної свободи, рівень глобалізації).

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі

1. Відомо, що ВНП дорівнює 20000 млрд. грн.; амортизація – 300 млрд. грн.; непрямі податки – 100 млрд. грн. Визначити такі показники: ЧНП, національний дохід.
2. Відомо, що ВНП дорівнює 4000 млрд. грн.; споживчі витрати – 300 млрд. грн.; державні витрати – 100 млрд. грн.; імпорт – 200 млрд. грн.; експорт – 400 млрд. грн.; амортизація – 500 млрд. грн.. Визначити такі показники: величину інвестицій, ЧНП.
3. Відомо, що НД дорівнює 10000 млрд. грн.; трансфертні платежі – 400 млрд. грн.; нерозподілені прибутки – 200 млрд. грн.; внески на соціальне страхування – 100 млрд. грн.; податки на прибуток підприємств – 300 млрд. грн.; індивідуальні податки на особистий дохід – 500 млрд. грн. Визначити такі показники: особистий дохід; дохід, що перебуває в особистому розпорядженні.
4. Дано:

Таблиця 1

Розрахункова таблиця

Роки	2012	2013	2014	2015	2016
Обсяг реалізації молока, т	460	480	450	475	550
Ціна, грн за т	3000	3200	4000	4500	5100

Визначити:

- а) базовий та ланцюговий індекси;
- б) базовий індекс фізичного обсягу Пааше;
- в) ланцюговий індекс фізичного обсягу Ласпейреса.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: система національних рахунків, предмет національного рахівництва, національні доходи, національні витрати, валовий національний продукт, методи обчислення ВНП, валовий внутрішній продукт (ВВП), чистий національний продукт (ЧНП), національний дохід, особистий дохід, дохід у розпорядженні (післяподатковий дохід), номінальний ВНП, реальний ВНП, дефлятор ВНП, індекс споживчих цін, розрив ВНП, потенційний ВНП, трансферні

платежі, індекс оптових цін (виробника), суспільний добробут, чистий економічний добробут, індекс людського розвитку, індекс економічної свободи, рівень глобалізації.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків.

Основні результати функціонування національної економіки. Основні макроекономічні показники, їх структура. Поточкові показники. Показники запасів. Показники економічної кон'юнктури. Валовий випуск, його структура. Ринковий та неринковий валовий випуск. Валовий національний продукт (ВНП) та методи його вимірювання. Чистий національний продукт (ЧНП). Кінцевий продукт. Проміжний продукт. Додана вартість. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Розрахунок ВВП (ВНП) за доданою вартістю (третій метод).

Національний дохід та його розподіл. Виробничий національний дохід, споживчий національний дохід. Валовий прибуток. Змішаний дохід. Неприбуткові податки. Субсидії. Особистий дохід (ОД). Дохід кінцевого використання (РД). Функціональний та особистий розподіл доходів. Формування доходів на макрорівні. Роль зарплати, прибутку і ренти в макроекономічній системі. Національне багатство.

Роль цін в обчисленні макроекономічних показників. Номінальний та реальний ВНП. Дефлятор. Роль індексу цін. Індекс споживчих цін (ІСЦ). Індекс оптових цін (ІОЦ). Відмінності між ІСЦ та дефлятором. Потенційний та фактичний ВНП. Розрив ВНП. Темпи приросту реального ВНП. Темпи інфляції, рівень безробіття. Індеси фізичного обсягу. Базові та ланцюгові індекси. Індеси Пааше та Ласпейреса, їх особливості. Індекс Фішера. Показники макроекономічної безпеки держави. Суспільний добробут та проблеми його кількісного визначення. Чистий економічний добробут (ЧЕД). Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку (ІЛР), індекс економічної свободи (ІЕС), рівень глобалізації (РГ).

Аналіз основних показників економіки в Україні.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Сукупний попит та фактори впливу на нього.
- 3.2. Сукупна пропозиція та фактори впливу на неї.
- 3.3. Рівновага AD-AS та її аналіз.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі

1. Дано такі параметри AD та AS:

Таблиця 1

Розрахункові дані		
AD	Рівень цін	AS
100	300	400
200	250	400
300	200	300
400	100	200
500	100	100

А. Припустимо, що в умовах повної зайнятості ціна рівноваги дорівнює 250 грн., обсяг виробництва складає 400 млн грн. Ціна на ринку впала до 150 грн. Як це вплине на обсяг сукупного попиту? Визначити величину дефіциту.

Б. Припустимо, що ціна на ринку зросла до 350 грн. Як зміниться сукупний попит? Визначити величину надлишку. Чому ціни не можуть залишатися на рівні 150 чи 350 грн? Показати зміни на графіку.

2. Дано такі параметри AD та AS:

Таблиця 2

Розрахункові дані		
AD	Рівень цін	AS
200	600	800
400	500	800
600	400	600
800	300	400
1000	300	200

А. Побудувати на основі цих даних графіки AD та AS.

Б. Визначити ціну рівноваги.

В. Припустимо, що ціна на ринку знизилась проти ціни рівноваги на 100 одиниць. Як зміниться величина AD та AS? Яка ситуація виникне на ринку?

Г. Визначити розрив між AD та AS. Пояснити графічно.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: національний ринок (макроринок), суб'єкти макроринку, сукупний попит (AD), крива AD, нецінові фактори сукупного попиту, сукупна пропозиція (AS), крива AS, відрізки кривої AS, нецінові фактори сукупної пропозиції, рівновага AD–AS, рівновага на відрізках кривої AS, вплив зміни сукупного попиту на макроекономічну рівновагу, вплив зміни сукупної пропозиції на макроекономічну рівновагу, ефект храповика, шоки попиту та пропозиції, стабілізаційна політика в моделі AD-AS, економічне зростання, інфляція та стагфляція в моделі AD–AS.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Товарний ринок як важливий елемент національного ринку.

Сукупний попит, його структура. Ефект доходу та ефект заміщення на макрорівні. Фактори, що визначають сукупний попит. Зміна рівня цін та її вплив на величину сукупного попиту. Вплив нецінових факторів на зміни в сукупному попиті.

Сукупна пропозиція. Відрізки кривої AS. Зміна величини сукупної пропозиції. Зміщення кривої сукупної пропозиції. Нецінові фактори впливу на сукупну пропозицію. Класична модель AS. Кейнсіанська модель AS. Крива довгострокової сукупної пропозиції та її переміщення. Крива короткострокової сукупної пропозиції. Теорії короткострокової AS.

Рівновага AD-AS. Особливості рівноваги на окремих відрізках кривої AS. Вплив на рівновагу змін сукупного попиту та сукупної пропозиції. Рівновага AD-AS в довгостроковому періоді. Явища економічного зростання, інфляції та стагфляції в моделі AD-AS.

Шоки попиту та пропозиції. Короткострокова та довгострокова рівновага в умовах падіння сукупного попиту. Короткострокова та довгострокова рівновага в умовах скорочення сукупної пропозиції. Стабілізаційна політика. Ефект храповика.

Стан та чинники рівноваги AD-AS в економіці України. Причини зміни AD та AS. Цінові шоки на енергетичному ринку, їх вплив на AS. Вплив зниження доходів населення та прибутків підприємств на величину AD та AS. Причини порушення рівноваги AD –AS в Україні.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Споживання, заощадження та інвестиції

Питання для усного опитування та дискусії

4.1. Споживання та заощадження:

4.1.1. макроекономічний аналіз споживання та заощадження;

4.1.2. фактори споживання і заощадження, не пов'язані з доходом;

4.1.3. дослідження функцій споживання та заощадження в короткому та довгому періодах.

4.2. Види заощаджень. Національні заощадження.

- 4.3. Особливості споживання в Україні.
- 4.4. Теорії споживання.
  - 4.4.1. Теорія відносного доходу Дьюзенбері.
  - 4.4.2. Міжчасове бюджетне обмеження І. Фішера.
  - 4.4.3. Теорія життєвого циклу Ф. Модильяні.
  - 4.4.4. Теорія перманентного заходу М. Фрідмана.
- 4.5. Інвестиції в макроекономіці:
  - 4.5.1. інвестиції як елемент сукупного попиту;
  - 4.5.2. суть інвестицій, їх джерела та напрямки;
  - 4.5.3. попит та інвестиції; структура інвестицій;
  - 4.5.4. процентна ставка і чиста прибутковість інвестицій;
  - 4.5.5. фактори мінливості та нестабільності інвестицій.
- 4.6. Інвестиції в економіку України.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі

1. За даними таблиці розрахувати величину заощаджень, середню схильність до споживання та середню схильність до заощаджень.

Таблиця 1

Розрахункова таблиця

Використовуваний дохід	Споживання	Заощадження	ССС	ССЗ
25000	25500			
26000	26000			
27000	26500			
28000	27000			
29000	27500			

2. За даними таблиці розрахувати величину заощаджень, граничну схильність до споживання та граничну схильність до заощаджень.

Таблиця 2

Розрахункова таблиця

Використовуваний дохід	Споживання	Заощадження	ГСС	ГСЗ
25000	24500			
26000	25000			
27000	25100			
28000	25500			
29000	26000			

3. Поведінка макроекономічного суб'єкта характеризується такими даними: $C=0,5Y+100$, $I=0,3Y+50$. Державні витрати складають $0,2Y$, сума експорту становить 500 , сума імпорту – $0,1Y$. Визначити рівноважну величину ВВП.
4. Нехай функція заощаджень має вигляд $S = 0,2Y$, а заплановані інвестиції фірм становлять 500 . За якого обсягу виробництва буде досягнуто відповідності між заощадженнями та інвестиціями.
5. ВВП в 2015 р. склав 6500 млрд. грн. Споживання населення становило 3400 млрд. грн. На частку інвестицій припадало 15% , на частку державних закупок – 25% . Експорт складав 700 млрд. грн., імпорт – 180 млрд. грн. Знайти всі складові ВВП.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: споживання. Заощадження. Середня схильність до споживання. Середня

схильність до заощадження. Функція споживання. Функція заощадження. Точка нульових заощаджень. Від'ємне споживання. Гранична схильність до споживання та до заощадження. Теорія відносного доходу Дьюзенбері. Міжчасове бюджетне обмеження І. Фішера. Теорія життєвого циклу Ф. Модильяні. Теорія перманентного заходу М. Фрідмана. Інвестиції. Функція інвестицій. Процент. Валові, чисті, автономні, індуковані інвестиції. Фактори мінливості інвестицій. Показники ефективності інвестицій у проектному аналізі: чиста поточна вартість, внутрішній рівень віддачі, рентабельність, строк окупності, найменші витрати.

3 метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Кейнсіанська теорія аналізу споживання та заощадження. Потреби і споживання. Дохід і форма його розподілу. Споживання. Функція споживання. Лінія 45°. Заощадження та його структура (споживче та інвестиційне). Функція заощадження. Нульові та від'ємні заощадження. Середня схильність до споживання. Середня схильність до заощадження.

Гранична схильність до споживання та заощадження, їх графічна інтерпретація. Фактори споживання і заощадження, не пов'язані з доходом: багатство, податки, рівень цін, очікування, споживча заборгованість.

Дослідження функції в короткому та довгому періодах. Функція споживання за Кейнсом. Функція споживання С. Кузнеца.

Макроекономічні моделі поведінки споживача. Теорія відносного доходу Дж. Дьюзенбері. Міжчасове бюджетне обмеження І. Фішера. Теорія життєвого циклу Ф. Модильяні. Теорія перманентного доходу М. Фрідмана.

Перетворення заощаджень у інвестиції. Інвестиції як елемент сукупного попиту. Суть інвестицій та їх роль в макроекономіці. Напрямки інвестицій. Джерела інвестицій: власні заощадження та позичені кошти, фактори впливу на розміри та динаміку інвестицій; фактори впливу на його величину. Гранична схильність до інвестування.

Структура інвестицій: валові, чисті, фінансові, реальні, коротко - та довгострокові. Автономні та індуковані інвестиції, їх графічний аналіз. Фактори, що визначають мінливість інвестицій. Кейнсіанська та неокласична функція автономних інвестицій. Акселератор.

Інвестиційний процес та його типи. Показники ефективності інвестицій у проектному аналізі. Аналіз інвестиційного процесу в Україні. Інвестиції та структурна перебудова економіки України. Роль інвестицій у виході зі структурної кризи. Вплив інвестицій на галузеву структуру виробництва.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Модель мультиплікатора та акселератора

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Мультиплікатор як макроекономічний інструмент:
  - 5.1.1. суть мультиплікаційного ефекту; вплив інвестиційних змін на рівноважний ВВП в моделях „витрати-випуск” та „вилучення-інвестиції”;
  - 5.1.2. мультиплікатор інвестицій;
  - 5.1.3. вплив зміни сукупних витрат на номінальний та реальний ВВП.
- 5.2. Мультиплікатор в моделі AD-AS.
- 5.3. Парадокс ощадливості. Похідні інвестиції.
- 5.4. Ефект акселератора. Взаємодія акселератора та мультиплікатора.
- 5.5. Модель акселератора.
- 5.6. Дія акселератора при різних типах зміни національного доходу.
- 5.7. Взаємодія мультиплікатора й акселератора: модель Самуельсона-Хікса.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Завдання

1. Розрахуйте величину мультиплікатора інвестицій, якщо обсяг національного доходу у першому році склав 148 млрд.гр.од., а потім щорічно зростав на 8 млрд. гр.од., обсяг

сукупного споживання у першому році досяг 150 млрд.гр.од., а потім щорічно зростав на 6 млрд.гр.од.

2. Визначте величину мультиплікатора державних витрат та податкового мультиплікатора, якщо функція споживання має вигляд:
 $C = 100 + 0,8(Y-T)$,
де T - податки, що задаються функцією $T = 0,2Y$.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: мультиплікатор. Модель мультиплікатора. Ефект мультиплікатора. Мультиплікатор автономних витрат. Простий мультиплікатор. Мультиплікатор для відкритої економіки. Мультиплікатор видатків для закритої економіки. Використання мультиплікатора. Статична модель мультиплікатора. Динамічна модель мультиплікатора. Мультиплікатор в моделі AD-AS. Рецесійний розрив. Інфляційний розрив. Похідні інвестиції. Парадокс ощадливості. Акселератор. Дія акселератора при різних типах зміни національного доходу. Взаємодія мультиплікатора й акселератора: модель Самуельсона-Хікса.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Суть мультиплікаційного ефекту. Мультиплікаційні ефекти, індуковані домашніми господарствами, державою та сектором закордону.

Вплив інвестиційних змін на рівноважний ВВП у моделях „витрати-випуск” та „вилучення-ін'єкції”. Мультиплікатор інвестицій. Вплив мультиплікатора на споживання та заощадження. Простий мультиплікатор. Графік ефекту мультиплікатора. Вплив зміни сукупних витрат на номінальний та реальний ВВП. Супермультиплікатор.

Мультиплікатор в моделі AD-AS.

Рівноважний та потенційний ВВП. Рецесійний та інфляційний розрив, їх зв'язок із рівнем зайнятості. Визначення величин рецесійного та інфляційного розривів.

Індуковані інвестиції та акселератор. Суть принципу акселерації. Зв'язок ефекту мультиплікатора та ефекту акселератора. Модель Самуельсона-Хікса.

Парадокс ощадливості. Похідні інвестиції.

Семінарське заняття 6, 7

Тема 6. Рівновага національного ринку у моделі IS-LM.

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Суть макроекономічної рівноваги. Рівновага-нерівновага.
- 6.2. Модель "витрати-випуск", модель "кейнсіанський хрест".
- 6.3. Модель "вилучення – ін'єкції". Інфляційний та дефляційний розриви.
- 6.4. Рівновага товарного ринку. Крива IS як засіб аналізу рівноваги товарного ринку.
- 6.5. Рівновага грошового ринку. Крива LM.
- 7.1. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики
- 7.2. Вплив держави на загальну рівновагу засобами монетарної та фіскальної політики.
- 7.3. Застосування моделі IS-LM для аналізу економіки України.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі

1. На даний період реальний обсяг виробництва становить 1,8 млрд грн; абсолютний рівень цін складає 86. Кембриджський коефіцієнт дорівнює 1/8. Визначити величину попиту на гроші.
2. В державі сума обов'язкових резервів за вкладками до запитання складає 200 млн грн; сума обов'язкових резервів за строковими вкладками складає 100 млн грн; величина наднормативних резервів банків - 1,5 млрд грн. Одночасно сума цін товарів, що підлягають реалізації, дорівнює 250 млн, сума товарів, проданих у кредит - 100 млн, сума платежів, за

якими настав строк сплати - 50 млн, сума взаємозаліку становить 80 млн грн. Одна гривня здійснює оборот за 30 днів.

Розрахувати величину грошової бази держави.

3. Грошовий ринок країни знаходиться в стані рівноваги і характеризується такими показниками: величина попиту на гроші дорівнює 280 млрд дол., швидкість обороту грошової одиниці - 10, рівень цін - 25. Грошова база країни становить 70 млрд дол. Величина депозитного мультиплікатора - 4. Визначити величину пропозиції грошей. Визначити реальний обсяг виробленого ВВП. Припустимо, що грошова база зросла на 20%. Як це вплине на рівновагу грошового ринку та яке явище виникне?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: сукупні витрати. Рівноважний ВВП. Модель „витрати-випуск”. Модель „вилучення-ін’єкції”. Товарні запаси. Стан повної зайнятості. Модель „Кейнсіанський хрест”. Фактичні витрати. Планові витрати. Крива IS. Зміщення кривої IS. Рівновага товарного ринку. Крива LM. Зміщення кривої LM. Рівновага грошового ринку. Модель IS-LM. Рівновага товарного та грошового ринків. Нерівновага в моделі IS-LM. Передавальний механізм процентної ставки.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Ринок товарів та платних послуг. Модель “витрати – випуск” - кейнсіанська модель товарного ринку. Закрита економіка.

Сукупні видатки. Заплановані видатки, фактичні видатки. Графік “кейнсіанський хрест”, становлення рівноваги на товарному ринку без державного втручання та з ним. Інфляційний та дефляційний (рецесійний) розриви. Модель “вилучення - ін’єкції”. Мультиплікатор видатків. Графік Хікса-Хансена для ринку товарів та платних послуг - крива IS. Фактори, які впливають на переміщення кривої IS.

Ринок грошей та цінних паперів. Пропозиція грошей. Попит на гроші. Мотиви попиту на гроші: операційний, спекулятивний, обачливості. Ліквідна пастка. Інвестиційна пастка. Умови рівноваги на ринку грошей та цінних паперів. Графік Хікса-Хансена для ринку грошей та цінних товарів - крива LM. Фактори, які впливають на переміщення кривої LM.

Загальна рівновага на ринках товарів і послуг, грошей та цінних паперів. Модель IS-LM - як аналітичний засіб макроекономічної політики. Аналіз руху по кривих та переміщення кривих в моделі IS-LM. Вплив держави на загальну рівновагу засобами монетарної й фіскальної політики. Застосування моделі IS-LM для аналізу економіки України.

Семінарське заняття 8

Тема 7. Держава в системі макроекономічного регулювання

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Роль держави в змішаній економіці.
- 8.2. Класична теорія як теоретична база державного невтручання в економіку.
- 8.3. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки.
- 8.4. Альтернативні теорії макроекономічного регулювання.
- 8.5. Основи теорії макроекономічної політики. „Магічний чотирикутник” макроекономічної політики.
- 8.6. Теорія суспільного вибору як основа обґрунтування взаємозалежності економічних та політичних явищ. Соціальний вибір.
- 8.7. Ефективність економічної політики. Закон А. Вагнера. Ефективність В. Парето. Вибір моделі макроекономічної політики.
- 8.8. Макроекономічна політика в Україні.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: ринкові регулятори. Економічні функції держави. Державне регулювання. Ринковий механізм. Механізм ринкового саморегулювання. Кейнсіанство. Концепція „ефективного попиту”. Альтернативні теорії макроекономічного регулювання. Монетаризм. Фіскальна політика: „ефект витіснення”. Теорія економіки пропозиції. Вплив податків на пропозицію. Теорія раціональних очікувань. Теорія макроекономічної політики. Стабілізаційна політика. Політика економічного зростання. Лаги макроекономічної політики. Політична кон’юнктура. „Магічний чотирикутник” макроекономічної політики. Теорія суспільного вибору. Ефективність економічної політики. Закон А.Вагнера. Ефективність В.Парето.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Роль держави в змішаній економіці. Обмеженість ринку та ринкових регуляторів. Економічні функції держави. Суть державного регулювання. Межі втручання держави в ринковий механізм.

Класична теорія як теоретична база державного невтручання в економіку. Суть класичної теорії. Механізм ринкового саморегулювання за класичною теорією. Роль цін та зарплати в ринковому саморегулюванні. Роль конкуренції в саморегулюванні економіки. Роль процентних ставок.

Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Кейнсіанство: суть та основні положення теорії. Недостатність ринкового механізму для забезпечення ефективного регулювання економіки. Сукупний попит як об’єкт державного впливу. Концепція „ефективного попиту”. Методи стимулювання сукупного попиту. Роль фіскальних методів.

Альтернативні теорії макроекономічного регулювання. Втрата ефективності кейнсіанських методів регулювання економіки в 70-х роках ХХ століття. Виникнення альтернативних теорій регулювання економіки. Монетаризм: повернення до класичних засад регулювання економіки. Роль грошово-кредитної політики. Погляд монетаристів на фіскальну політику: „ефект витіснення”.

Теорія економіки пропозиції. Перенесення акцентів з управління попитом на стимулювання сукупної пропозиції, зростання виробництва та зайнятості. Вплив податків на пропозицію. Обґрунтування необхідності зниження податкового тиску. Проблема подолання бюджетного дефіциту.

Теорія раціональних очікувань. Поведінка економічних суб’єктів в умовах інфляції. Порівняння теорії адаптивних очікувань з теорією раціональних очікувань. Здатність економічних суб’єктів до саморегулювання. Роль зарплати та цін. Роль інфляції. Недоліки теорії раціональних очікувань.

Основи теорії макроекономічної політики. Суть макроекономічної політики. Стабілізаційна політика. Політика економічного зростання. Макроекономічна політика як структурована система: монетарна та фіскальна складові. Функціональні складові макроекономічної політики. Цілі та засоби макроекономічної політики. Умови застосування макроекономічної політики. Лаги макроекономічної політики. Неточність прогнозування. Очікування агентів приватного сектора. Політична кон’юнктура. „Магічний чотирикутник” макроекономічної політики.

Теорія суспільного вибору як основа обґрунтування взаємозалежності економічних та політичних явищ. Суть теорії суспільного вибору. Взаємозалежність економічних та політичних явищ. Принцип раціональної економічної поведінки при прийнятті економіко-політичних рішень. Принципи раціональної економічної поведінки державного діяча. Лоббі. Політична рента. Групи тиску та раціональне ігнорування. Роль держави в регулюванні процесів суспільного вибору.

Ефективність економічної політики. Особливості зіставлення затрат і результатів для держави та для приватного сектора. Закон А.Вагнера. Ефективність В.Парето.

Основні напрямки макроекономічної політики в Україні.

Семінарське заняття 9, 10

Тема 8. Фіскальна політика в макроекономічному регулюванні

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Суть макроекономічної рівноваги. Рівновага-нерівновага.
- 9.2. Державні витрати як елемент сукупного попиту. Мультиплікатор державних витрат.
- 9.3. Зміст, види та завдання фіскальної політики, її цілі та інструменти:
- 9.4. Наслідки фіскальної політики:
- 9.5. Фіскальна політика з урахуванням пропозиції.
- 10.1. Фіскальна політика і державний бюджет.
- 10.2. Державний борг та його вплив на національну економіку. «Ефект витіснення».
- 10.3. Державний борг України та можливості його погашення.
- 10.4. Фіскальна політика в Україні: основні напрями й протиріччя.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі

1. Нехай функція попиту має такий вигляд: $AD = 2,5 + 2P$, функція пропозиції: $AS = -4 + 7P$. Знайти рівноважний рівень цін та обсяг виробництва на макрорівні. Визначити, як зміниться рівень цін та обсяг виробництва, якщо держава запровадила на всі товари акцизний збір у розмірі 0,15 від ціни. Який алгебраїчний вигляд матиме функція пропозиції?
2. Маємо умови: граничний коефіцієнт податків – 0,2; гранична схильність до споживання – 0,8. Уряд зменшив чисті податки на 40 грн. Чому дорівнює приріст реального ВВП?
3. Гранична схильність до споживання $MPC = 0,825$. Обчислити податковий мультиплікатор.
4. Як і на скільки зміниться рівноважний ВВП, якщо податки зменшаться на 12 млрд. грн. од., а державні закупівлі зростуть на 20 млрд. грн. од? Гранична схильність до заощадження $MPS = 0,2$. Який тип фіскальної політики застосований?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: граничний коефіцієнт податків. Чисті податки. Приватні заощадження. Державні заощадження. Модель економічної рівноваги з врахуванням держави. Урядові витрати. Податки. Мультиплікатор державних витрат. Фіскальна політика. Дискреційна фіскальна політика. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Податковий мультиплікатор. Політика вмонтованої стабільності. Вплив податків на споживання. Вплив податку на ціну. Бюджетно-податкова політика в моделі IS-LM. Вплив податків на ринок ресурсу праці. Вплив акцизів на ціну та обсяги виробництва. Фіскальна політика, спрямована на пропозицію. Крива Лаффера. Ставка податків. Оптимальна ставка оподаткування. Бюджетна система. Державний бюджет. Доходи державного бюджету. Витрати державного бюджету. Стан державного бюджету. Дефіцит державного бюджету. Структурний дефіцит. Циклічний дефіцит. Державний борг. Державне бюджетне обмеження. Концепції балансування державного бюджету. Бюджетне сальдо. Управління державним боргом. Відносні показники заборгованості. Механізм самовідтворювання державного боргу. Ефект витіснення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Зміст фіскальної політики: цілі та інструменти. Податкові надходження як основне джерело доходів держави. Прямі й непрямі податки та їх роль у наповненні бюджету. Принципи ефективного оподаткування.

Державні видатки і їх структура. Поточні та капітальні витрати держави. Дискреційна фіскальна політика. Стимулююча й стримуюча фіскальна політика. Модель впливу державних витрат та податків на сукупний обсяг виробництва. Мультиплікатор державних витрат і податковий мультиплікатор. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна

(автоматична) фіскальна політика. Прогресивна шкала оподаткування. Соціальні трансферти. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах падіння та зростання виробництва. Фіскальна політика з урахуванням пропозиції. Наслідки фіскальної політики на основі моделей “сукупний попит - сукупна пропозиція”, “витрати-випуск”, “AD-AS”. Вплив зниження податків на ВВП згідно з теорією економіки пропозиції.

Фіскальна політика й державний бюджет. Концепції збалансування державного бюджету. Вплив фіскальної політики та циклічних коливань, на державний бюджет. Бюджетний дефіцит: причини виникнення і економічні наслідки. Державне бюджетне обмеження. Циклічний та структурний дефіцити бюджету. Джерела дефіцитного фінансування. Емісійне й боргове фінансування бюджетного дефіциту. Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу. Ефект витіснення державою приватних інвестицій і тягар боргу для майбутніх поколінь. Методи управління державним боргом. Рефінансування. Реструктуризація. Боргові свопи. Списання боргу. Державний борг України та можливості його погашення. Фіскальна політика в Україні: основні напрями й протиріччя.

Семінарське заняття 11, 12

Тема 9. Монетарна політика в макроекономічному регулюванні

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Грошова пропозиція та способи її вимірювання.
- 11.2. Банківська система. Механізм створення грошей.
- 11.3. Центральний банк та його роль у національній економіці. Емісійна політика. Рівень монетизації.
- 11.4. Суть монетарної політики Центрального Банку України.
- 11.5. Небанківські фінансово-кредитні установи.
- 12.1. Грошово-кредитна політика (ГКП) та її інструменти. Передавальний механізм грошово-кредитної політики.
- 12.2. Ефективність монетарної політики. Зв'язок монетарної та фіскальної політики в моделі IS-LM.
- 12.3. Аналіз процесів грошово-кредитного регулювання в Україні.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі

1. Сума наднормативних банківських резервів становить 2,7 млрд грн. Депозитний мультиплікатор дорівнює 0,6. Середньорічний темп очікуваної інфляції прогнозується 6%. Визначити середньорічний темп приросту валового національного продукту.
2. В макроекономіці рівень цін дорівнює 4 грошовим одиницям. Обсяг виробництва – 28 млн фізичних одиниць продукції. Швидкість обігу грошової одиниці –7. Визначте масу реальних грошей.
3. Норма резервування — 20 %. Коефіцієнт депонування — 25 %. Сума обов'язкових резервів — 50 млрд. гр. од. Чому дорівнює пропозиція грошей?
4. Резервна норма комерційного банку — 25 %. Внески від населення досягають 1 млн. гр. од. Яку суму банк повинен тримати у резерві?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: гроші. Функції грошей. Механізм функціонування грошового ринку. Готівкові гроші. Безготівкові гроші. Грошово-кредитний ринок. Грошова пропозиція. Попит на гроші. Рівняння Фішера. Кембріджське рівняння. Модель MD-MS. Банківська система. Механізм створення грошей. Банківські резерви. Грошова база. Депозитний мультиплікатор. Грошовий мультиплікатор. Центральний банк. Емісійна політика. Рівень монетизації. Монетарна політика центрального банку. Небанківські фінансово-кредитні

установи. Грошово-кредитна політика (ГКП). Передавальний механізм ГКП. Ефективність монетарної політики. Грошово-кредитне регулювання в Україні.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Грошовий ринок. Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Грошова маса і грошова база. Коефіцієнт монетизації. Попит на гроші й фактори, що його визначають. Модель попиту на гроші Баумоля-Тобіна (Baumol-Tobin). Механізм функціонування грошового ринку.

Центральний (національний) банк як суб'єкт монетарної політики. Операції центрального (національного) банку і грошова база. Інструменти центрального банку: політика облікової ставки, політика банківських резервів, операції на відкритому ринку. Механізм створення грошей банками. Вплив монетарної політики на економіку: політика "дорогих" та "дешевих" грошей. Передавальний (трансмісійний) механізм монетарної політики. Грошовий та депозитний мультиплікатори.

Суть монетарної політики. Дискреційна і недискреційна монетарна політика. Стратегії монетарної політики. Таргетування як стратегія монетарної політики. Правила проведення монетарної політики. Проблема ефективності монетарної політики. Наслідки монетарної політики за моделлю IS-LM. Координація монетарної та фіскальної політики у моделі IS-LM. НБУ й монетарна політика в Україні.

Заходи щодо стабілізації монетарної системи в трансформаційних економіках. Проблема довіри до грошей і монетарної політики.

Семінарське заняття 13

Тема 10. Інфляція та антиінфляційна політика

Питання для усного опитування та дискусії

13.1. Макроекономічний аналіз інфляції: суть, причини, види; індексний аналіз інфляції; темпи інфляції.

13.2. Форми відкритої інфляції.

13.3. Використання кривої Філіпса для аналізу інфляційних процесів.

13.4. Соціально-економічні наслідки інфляції:

13.5. Інфляція та ставки проценту. Ефект Фішера.

13.6. Антиінфляційне регулювання:

13.6.1. політика доходів;

13.6.2. податкове регулювання;

13.6.3. обмеження грошової маси в обігу;

13.6.4. вплив на грошову масу:

13.6.5. політика градуалізму;

13.6.6. політика золотого індика;

13.6.7. політика "stop-go".

13.7. Особливості інфляційного процесу в економіці України.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі

1. Відомо, що ІСЦ в 2014 р. становив 125 %, а в 2015 р. – 130 %. Визначіть темп інфляції. Через скільки років можливе подвоєння цін?
2. Чому дорівнює темп інфляції в 2016 р., якщо номінальний ВВП у 2014 р. становив 200 млн. грн., в 2016 р. – 250 млн. грн., а реальний ВВП у 2014 р. становив 160 млн. грн., в 2016 р. – 190 млн. грн.
3. Індекс споживчих цін включає два товари: їжу та житло. Частка продуктів харчування – 0,33, а житла – 0,67. Ціни на продукти зросли на 20%, а на житло знизились на 2%. Визначити темп інфляції за рік.

4. Індекс цін поточного року дорівнює 148,8%, а індекс цін минулого року – 120%. Який рівень середньомісячної інфляції в країні ?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інфляція, інфляційний процес. Індекс споживчих цін. Річний індекс інфляції. Середньомісячний індекс інфляції. Темпи зростання інфляції. Типи інфляції. Інфляція попиту, інфляція витрат (пропозиції), структурна інфляція. Інфляційна спіраль попиту. Інфляційна спіраль витрат. Модель інфляції, інфляційний та дефляційний розрив. Кривої Філіпса. Закон Оукена. Крива стагфляції. Інфляційний податок та сеньйораж. Ефект інфляційного оподаткування (ефект Танзі-Олівера). Крива Лаффера для інфляційного податку. Ефект Фішера. Індекс злиденності. Антиінфляційне регулювання. Політика доходів. “Заморожування” зарплати та цін. Індксація доходів. Податкове регулювання. Концепція стимулювання пропозиції. Політика градуалізму. Політика золотого індика. Політика “Stop-go”.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Інфляція як макроекономічне явище. Суть, причини, види. Аналіз розвитку інфляції. Динаміка споживчих цін. Індекс споживчих цін. Річний індекс інфляції. Середньомісячний індекс інфляції. Темпи зростання інфляції. Темпи приросту інфляції. Загальний індекс оптових цін. Пофакторний вплив на індекс оптових цін. Індекс затратності виробництва. Індекс заміщення витрат. Індекс подорожчання матеріальних ресурсів. Індекс подорожчання вартості робочої сили. Індекс загального подорожчання ресурсів. Індекс зростання собівартості. Індекс рентабельності. Індекс інтенсивності приросту виробництва.

Типи інфляції. Відкрита, подавлена. Форми відкритої інфляції: інфляція попиту, інфляція витрат (пропозиції), структурна інфляція. Інфляційна спіраль попиту. Модель інфляції витрат (пропозиції). Вплив зростання цін на ресурси (“шок пропозиції”), на інфляцію витрат. Інфляційна спіраль витрат. Модель інфляції, пов’язаної зі спадом (поєднання інфляції попиту та витрат). Виникнення інфляційного та дефляційного розриву.

Використання кривої Філіпса для аналізу інфляційних процесів. Теорія прискорення інфляції. Взаємозв’язок кривої Філіпса, закону Оукена та темпів зростання номінального ВВП. Наслідки прискорення інфляції. Очікуваний темп інфляції в концепції монетаристів. Стагфляція, її суть, аналіз за допомогою короткострокових кривих Філіпса. Крива стагфляції. Пояснення стагфляції неокласичною школою за теорією адаптивних очікувань та теорією раціональних очікувань.

Соціально-економічні наслідки інфляції. Інфляція і перерозподіл доходів. Інфляційний податок та сеньйораж. Зв’язок дефіциту державного бюджету та інфляції. Ефект інфляційного оподаткування (ефект Танзі-Олівера). Крива Лаффера для інфляційного податку. Суспільні втрати передбачуваної та непередбачуваної інфляції. Вимірювання суспільних втрат від інфляції за законом Оукена. Вплив інфляції на обсяг ВВП. Інфляція та ставки процента. Ефект Фішера. Індекс злиденності.

Антиінфляційне регулювання. Вплив на сукупний попит. Політика доходів. “Заморожування” зарплати та цін. Індксація доходів. Податкове регулювання. Концепція стимулювання пропозиції. Обмеження грошової маси в обігу через облікову ставку процента і норми обов’язкових резервів. Вплив на грошову масу через політику градуалізму. Вплив на грошову масу через політику золотого індика. Політика “Stop-go”.

Особливості інфляційного процесу в Україні. Політика українського уряду щодо регулювання інфляції.

Семінарське заняття 14

Тема 11. Безробіття та політика зайнятості

Питання для усного опитування та дискусії

14.1. Механізм функціонування ринку праці. Рівновага на ринку праці та її регулювання за неокласичною теорією.

14.2. Безробіття як відхилення від рівноваги.

14.3. Зв'язок безробіття та інфляції.

14.4. Вплив держави на зайнятість. Кейнсіанська концепція регулювання зайнятості.

14.5. Державне регулювання зайнятості. Соціальний захист безробітних.

14.6. Особливості ринку праці та стан безробіття в Україні.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі

1. Розрахуйте загальний рівень безробіття в економіці, якщо кількість працюючих складає 36 млн. осіб, а число безробітних – 4 млн. осіб. Яким буде офіційний рівень безробіття, якщо за рік втратили роботу ще 240 тис. осіб.
2. В економіці країни зайнято 30 млн. осіб. Чисельність безробітних 5 млн. осіб. Через місяць із загальної чисельності зайнятих було звільнено 1 млн. осіб, 20 млн. осіб із офіційно зареєстрованих безробітних припинили пошук роботи. Визначте: чисельність зайнятих, кількість безробітних, рівень безробіття.
3. Природний рівень безробіття дорівнює 6 %; циклічний рівень безробіття — 2 %. Чому дорівнює фактичний рівень безробіття?
4. Рівень фактичного безробіття становив 10 %, рівень природного безробіття — 6,4 %. Потенційний ВВП становив 50 млрд. гр. од. Обчислити фактичний ВВП, скориставшись законом Оукена (коефіцієнт 2,5).
5. Природний рівень безробіття в поточному році складає $U^*=6\%$, а фактичний $U=1\%$. Визначте величину відносного відставання реального ВВП від потенційного за умови, коли коефіцієнт чутливості ВВП до динаміки циклічного безробіття дорівнює 2,5. Якщо реальний ВВП у цьому ж році становить 500 млрд дол., то який обсяг продукції було втрачено через безробіття?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: зайнятість. Безробіття. Природна норма безробіття. Рівень безробіття. Вимушене безробіття. Структура безробіття. Попит на працю. Пропозиція праці. Закон Оукена. Крива Оукена. Рівновага на ринку праці. Регулювання ринку праці за неокласичною теорією. Вплив держави на зайнятість. Крива Філіпса. Модифікована крива Філіпса. Крива Філіпса в довгому періоді. Соціальна політика. Доходи населення. Індекс людського розвитку. Багатство і бідність. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джіні. Соціальні гарантії. Соціальні індикатори. Система соціального захисту. Прожитковий мінімум. Мінімальний споживчий бюджет. Мінімальна зарплата. Система соціального захисту. Система соціальної допомоги. Система соціального страхування. Державне регулювання зайнятості.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Механізм функціонування ринку праці. Чинники, що впливають на співвідношення попиту і пропозиції на ринку праці. Безробіття як відхилення від рівноваги. Рівень зайнятості та рівень безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне й циклічне. Фактичний та природний рівень безробіття і фактори, що його визначають. Розрахунок змін в обсягах ВВП під впливом відхилень безробіття від природного рівня.

Кейнсіанське пояснення безробіття. Розрив безробіття як результат неефективного попиту. Неокласичні пояснення причин безробіття. Рекомендації щодо подолання безробіття з точки зору різних теоретичних концепцій. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон і крива Оукена.

Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса. Засоби державного регулювання зайнятості. Політика попиту та політика пропозиції у регулюванні ринку праці: переваги й ефективність.

Соціальний захист безробітних. Макроекономічні засади політики зайнятості. Особливості ринку праці та стан безробіття в Україні.

Семінарське заняття 15

Тема 12. Держава у функціонуванні відкритої економіки

Питання для усного опитування та дискусії

- 15.1. Механізм зовнішньоекономічної політики, її інструменти.
- 15.2. Платіжний баланс.
- 15.3. Валютний курс.
- 15.4. Міжнародний потік товарів та капіталів. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП.
- 15.5. Модель Мандела-Флемінга для відкритої економіки.
- 15.6. Рівновага моделі IS-LM і вплив на неї грошової, фіскальної та зовнішньоекономічної політики.
- 15.7. Аналіз зовнішньоекономічної політики в Україні.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі

1. Експорт країни становить 14 млрд. євро; імпорт— 16 млрд. євро. Визначити сальдо рахунку поточних операцій платіжного балансу.
2. У минулому році вартість певного набору продуктів становила у США – 5 тис. дол., а у Німеччині – 8 тис. євро. Визначити паритет купівельної спроможності долара до євро.
3. Економіка країни X характеризується такими показниками (млн. євро): експорт – 62, імпорт – 52, споживчі витрати – 96, інвестиції – 58, державні витрати – 10. Якщо імпорт збільшиться на 5% , а експорт – на 12%, то чому дорівнюватиме ВВП?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: світове господарство. Відкрита економіка. Закрита економіка. Глобалізація. Міжнародний поділ праці. Міжнародна кооперація. Зовнішня торгівля. Теорія абсолютної переваги. Теорія порівняльної переваги. Теорія конкурентних переваг М. Портера. Теорія Хекшера-Оліна. Рівноважний рівень світових цін. Вигоди від зовнішньої торгівлі. Зовнішня торгівля і розподіл доходів. Зовнішньоторгівельна політика. Мито. Немитні бар'єри. Економічні наслідки запровадження мита. Квоти. Протекціонізм. Лібералізм. Вплив чистого експорту на рівноважний ВВП. Мультиплікатор видатків для відкритої економіки. Модель Манделла-Флемінга. Валютні відносини. Резервна валюта. Валютний ринок. Валютний курс. Фіксований валютний курс. Плаваючий валютний курс. Номінальний валютний курс. Реальний валютний курс. Валютний кошик. Платіжний баланс. Сальдо платіжного балансу. Структура платіжного балансу.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Механізм зовнішньоекономічної політики. Інструменти зовнішньоторговельної політики. Іноземне інвестування. Порівняльна та абсолютна перевага.

Платіжний баланс. Типові компоненти платіжного балансу. Класифікація статей платіжного балансу та їх взаємозв'язок. Платіжний баланс України. Валютний курс. Реальний і номінальний валютні курси. Вплив інфляції на номінальний валютний курс. Види валютних курсів. Попит та пропозиція валюти. Міжнародні системи валютних курсів: Бреттон-Вудська і Ямайська. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом. Розрахунок ВВП у відкритій економіці.

Міжнародний потік товарів та капіталів. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Вплив чистого експорту на ВВП. Вплив обмінного курсу на чистий експорт. Мультиплікатор зовнішньої торгівлі. Гранична схильність до імпорту. Модель Мандела-Флемінга для відкритої економіки.

Модель IS-LM для відкритої економіки при плаваючому валютному курсі. Крива IS. Особливості кривої LM у системі координат дохід - процентна ставка та дохід - обмінний курс.

Рівновага моделі IS-LM і вплив на неї грошової, фінансової та зовнішньоекономічної політики. Модель IS-LM для відкритої економіки при фіксованому валютному курсі. Рівновага, моделі IS-LM і вплив на неї грошової, фінансової та зовнішньоекономічної політики. Порівняльний аналіз макроекономічної політики при фіксованому й плаваючому обмінних курсах. Висновки моделі Мандела-Флемінга.

Семінарське заняття 16

Тема 13. Циклічні коливання економіки та антициклічне регулювання

Питання для усного опитування та дискусії

- 16.1. Макроекономічна нестабільність і нерівномірність економічного розвитку.
- 16.2. Циклічність економічного розвитку, суть та причини. Типи економічних циклів.
- 16.3. Економічний цикл та його фази. Економічна криза.
- 16.4. Теорія “довгих хвиль” в економіці.
- 16.5. Теорії циклічного розвитку, їх класифікація:
- 16.6. Нециклічні коливання економіки.
- 16.7. Державне антициклічне регулювання:
- 16.8. Особливості економічного циклу в Україні.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: циклічність. Теорії циклічного розвитку. Моделі циклічних коливань. Діловий цикл. Фази ділового циклу. Трендові тенденції в економіці. Реальний діловий цикл. Нециклічні коливання економіки. Системні кризи. Структурні кризи. Економічні кризи. Фінансові кризи. Модель Н.Калдора. модель Крафта-Вайзе. Модель Гудвіна. Державне антициклічне регулювання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Макроекономічна нестабільність і нерівномірність економічного розвитку. Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорії циклічних коливань. Циклічні коливання та їх види. Класифікація макроекономічних змінних для типового ділового циклу: проциклічні, антициклічні, ациклічні. Макроекономічний аналіз циклічних коливань.

Циклічність, інфляція й безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності. Кейнсіанська й неокласична теорія економічних циклів. Застосування моделей AD-AS і IS-LM для аналізу циклічних коливань. Концепція реальних економічних циклів Д. Кюдланла та Е. Прескота. Рівноважний циклічний процес Р. Лукаса. Теорія циклічних коливань М. І. Туган-Барановського. Адаптація економіки до циклічних коливань.

Державне антициклічне регулювання. Особливості економічного циклу в Україні.

Семінарське заняття 17

Тема 14. Економічне зростання та економічний розвиток

Питання для усного опитування та дискусії

- 17.1. Суть економічного зростання: типи, ресурси, темпи.
- 17.2. Фактори економічного зростання. "Залишок Солоу". Графічний аналіз економічного зростання.
- 17.3. Сучасні тенденції в економічному зростанні. Проблема переходу до інноваційного типу економічного розвитку.
- 17.4. Моделі економічного зростання.
- 17.5. Теорія розвитку. Економічне зростання та економічний розвиток. Проблеми економічного зростання в різних групах країн. Закляте «коло бідності».
- 17.6. Особливості економічного зростання в Україні.

17.7. Державне регулювання економічного зростання.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі

1. Темп приросту національного продукту становить 3%, а частка капіталу у національному продукті - 0,3. Нехай чисельність робочої сили зросла на 1%, а обсяг капіталу - на 2%. Обчисліть залишок Солоу.
2. Величина ВВП дорівнює 100 тис. грн; число працюючих – 1000 осіб; ефективність праці (E) дорівнює 1,04. Обчислити приріст продуктивності праці під впливом НТП згідно з моделлю Солоу.
3. Обсяг ВВП в Україні у 2016 розрахунковому році становив 170 млрд. грн., у 2015 базовому році —130 млрд. грн. Обчислити коефіцієнт зростання для України.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: економічне зростання. Економічний розвиток. Типи економічного зростання. Показники економічного зростання. Ресурси економічного зростання. Фактори економічного зростання. Джерела економічного зростання. «Залишок Солоу». Тенденції економічного зростання. Інноваційний тип економічного розвитку. Нова якість економічного зростання. Неокейнсіанські моделі економічного зростання. Модель Є.Домара. Модель Р.Харрода. Неокласичні моделі економічного зростання. Виробнича функція Кобба-Дугласа. Ізокванти. Модель Р.Солоу. Стаціонарний стан економіки. «Золоте» правило нагромадження. Вплив народонаселення в моделі Р.Солоу. Вплив НТП в моделі Солоу. «Закляте коло бідності». Державне регулювання економічного зростання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Сутність економічного зростання. Передумови й характерні риси сучасного економічного зростання. Джерела економічного зростання. Методи обчислення джерел економічного зростання. Науково-технічний прогрес. Джерела зростання економіки України. Темпи економічного зростання. Фактори, які стримують економічне зростання. Макроекономічна політика стимулювання економічного зростання. Моделювання економічного зростання. Економічне зростання на основі моделі AD-AS і кривої виробничих можливостей. Модель економічного зростання Харода-Домара. Модель економічного зростання Р. Солоу. Стаціонарний стан. “Золоте” правило нагромадження капіталу. Теорії розвитку: порівняльний аналіз.

Економічне зростання та економічний розвиток. Державне регулювання економічного зростання. Показники рівня економічного розвитку. Особливості економічного зростання в Україні.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Макроекономіка як наука

Завдання 1. На основі існуючих моделей економічного кругообігу, побудуйте схему економічного кругообігу економічної системи України.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Завдання 1. Використовуючи дані Державної служби статистики України, відобразіть за допомогою діаграми динаміку основних макроекономічних показників (не менше 5-ти показників) за останні три роки.

Тема 3. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції

Завдання 1. Розгляньте ситуацію подорожчання автомобілів за рахунок підвищення зборів на охорону навколишнього середовища крізь призму моделі макроекономічної рівноваги

AD-AS. На яку з кривих вплине дане подорожчання? Що відбудеться з даною кривою? Відобразіть ці зміни на графіку.

Тема 4. Споживання, заощадження та інвестиції

Завдання 1. Яке місце займають державні видатки та споживання домогосподарств у сукупних витратах національної економіки? Порівняйте за ефективністю для економіки варіант нарощення державних видатків із стимулюванням поточного споживання домогосподарств.

Завдання 2. Скориставшись даними Державної служби статистики України, визначте темпи зростання інвестицій у вітчизняну економіку за останні п'ять років.

Тема 5. Модель мультиплікатора та акселератора

Завдання 1. За яких умов зростання заощаджень є благом суспільства, а за яких анти благом?

Завдання 2. Розкрийте механізм поєднання дії ефектів мультиплікатора та акселератора, яке значення має теорія мультиплікатора-акселератора для економіки?

Тема 6. Рівновага національного ринку у моделі IS-LM.

Завдання 1. Чи може ринок товарів перебувати у стані рівноваги в той час, як ринок грошей неврівноважений?

Завдання 2. Як ліквідна та інвестиційна пастки можуть впливати на спільну рівновагу IS-LM?

Завдання 3. Чи можна на основі моделі IS-LM судити про ефективність економічної політики, яка проводилася в Україні? Відповідь обґрунтуйте.

Тема 7. Держава в системі макроекономічного регулювання

Завдання 1. Державне регулювання країн, що знаходяться на різних рівнях розвитку, істотно відрізняються. Проаналізуйте, якій формі державного регулювання надають перевагу країни з розвинутою економікою та країни з економікою, що розвиваються. Чим обумовлена така розбіжність?

Завдання 2. За статистичними збірниками підберіть дані для побудови „магічного чотирикутника” макроекономічної політики для України за будь-яких п'ять років. Зробіть аналіз та висновки.

Завдання 3. «Парето-ефективною» називають економіку, в якій ніхто не може збагатитися інакше, як за рахунок збіднення іншого. Як назване положення реалізується в Україні?

Тема 8. Фіскальна політика в макроекономічному регулюванні

Завдання 1. В економічно розвинених країнах існують високі податки, проте це не стримує їх економічний розвиток. Рівень податкового тягаря в Україні, на думку економістів-аналітиків, вважається досить високим – 57 %. Наскільки це виправдано? Якщо побудувати криву Лаффера для економіки України, де буде правильно поставити це значення?

Завдання 2. Яким чином дискреційна фіскальна політика може використовуватися для згладжування інфляції та подолання спаду?

Тема 9. Монетарна політика в макроекономічному регулюванні

Завдання 1. Яку грошову політику необхідно використати в умовах економічного піднесення, а яку – в умовах економічного спаду?

Завдання 2. Порівняйте темпи зростання готівки, загальної грошової маси, питомої ваги готівки в загальній грошовій масі та обсягів виробництва у країні за останні п'ять років, використовуючи дані Державної служби статистики України. Порівняйте ці темпи із ставками за кредитами та депозитами. До чого призведе зменшення готівки за рахунок збільшення банківських депозитів?

Тема 10. Інфляція та антиінфляційна політика

Завдання 1. Подайте у вигляді таблиці динаміку показника «Індекс споживчих цін» (ІСЦ) за останні п'ять років, використовуючи дані Державної служби статистики України.

Таблиця 10.1

Динаміка ІСЦ

Показник	Роки				
	2012	2013	2014	2015	2016
ІСЦ					

На основі даних таблиці 10.1. визначіть:

1. Величину інфляції за цей період.
2. Середньорічну інфляцію за цей період.
3. За умови отриманих середньорічних темпів інфляції, за який час ціни подвояться?

Завдання 2. Розгляньте історичні причини виникнення гіперінфляції та назвіть їх. Якими повинні бути дії центрального банку у випадку гіперінфляції? Результати подайте у вигляді таблиці 10.2.

Таблиця 10.2

Причини та напрямки подолання гіперінфляції

№ з/п	Причини гіперінфляції	Дії центрального банку для подолання гіперінфляції
1		
2		
...		

Тема 11. Безробіття та політика зайнятості

Завдання 1. Порівняйте критерії відповідно до яких відносять осіб до категорії безробітних за стандартами Міжнародної організації праці (МОП) та за стандартами національного законодавства:

Таблиця 11.1

Порівняльна характеристика

Стандарти МОП	Стандарти національного законодавства	
	Вид та назва нормативно-правового акту	Зміст

Завдання 2. Використовуючи офіційні дані Державної служби статистики України, проведіть аналіз зміни показника рівня безробіття та рівня участі в робочій силі за останні 5 років у табличній формі.

Тема 12. Держава у функціонуванні відкритої економіки

Завдання 1. Проаналізуйте структуру експорту та імпорту України за останні п'ять років. Чи можливе скорочення імпорту за рахунок вітчизняних товарів? Від яких п'яти товарів Ви готові відмовитися на користь вітчизняних аналогів? Відповідь обґрунтуйте.

Тема 13. Циклічні коливання економіки та антициклічне регулювання

Завдання 1. Існують економічні цикли, для яких головна рушійна сила – радикальні зміни у технологічній базі суспільного виробництва, його структурна перебудова. Які це цикли? Дайте їх розгорнуту характеристику. Як проявляється їх дія в Україні?

Завдання 2. Назвіть особливості сучасного ділового циклу? Якими причинами ці особливості обумовлені? Поясніть деформації сучасного економічного циклу.

Завдання 3. Дайте характеристику сучасних фінансових криз. Покажіть їх вплив на економіку України.

Тема 14. Економічне зростання та економічний розвиток

Завдання 1. Проаналізуйте ефективність використання ВВП та ВВП на душу населення для визначення економічного зростання. Чи можливе зростання ВВП на душу населення без економічного зростання? Чи можливий економічний розвиток без економічного зростання?

Завдання 2. Аналізуючи темпи приросту ВВП в Україні за останні п'ять років, визначте їх тип. Які основні причини та шляхи подолання існуючої динаміки?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refere* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, 3 розділи (1 – теоретичний огляд проблеми, 2 – аналіз тенденцій розвитку з даної проблематики в Україні, 3 – перспективні напрями вирішення даної проблеми в Україні), висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів-оглядів

1. Проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в Україні.
2. Рівень життя населення та фактори, що його визначають.
3. Інвестиції в людський капітал та їх роль в сучасному економічному розвитку.
4. Україна у світовому господарстві та її зовнішньоекономічні пріоритети.
5. Фіскальна політика як засіб регулювання економіки.
6. Структура державних видатків та їх вплив на економічний розвиток.
7. Концепції збалансування державного бюджету в Україні.
8. Моделі функціонування ринку праці в макроекономічному аналізі.
9. Оцінка рівня життя населення: порівняльний аналіз для України.
10. Державна політика регулювання зайнятості: світовий досвід та вітчизняна практика.
11. НБУ і монетарна політика в Україні.
12. Модель IS-LM як аналітичний важіль макроекономічної політики.
13. Ринок цінних паперів та його вплив на стабільність грошово-кредитного ринку.
14. Зв'язок безробіття та інфляції.
15. Модель грошового ринку та його рівновага.

16. Ринок праці, закономірності розвитку і забезпечення рівноваги.
17. Антиінфляційне регулювання.
18. Фінансова система і формування державних доходів.
19. Суть та особливості інфляційного процесу в економіці України.
20. Макроекономічний аналіз економічного зростання.
21. Циклічні коливання економіки та її особливості в Україні.
22. Безробіття як прояв макроекономічної нестабільності.
23. Макроекономічна політика у відкритій економіці.
24. Монетаристська модель регулювання економіки.
25. Системи національного рахівництва в макроекономічних дослідженнях.
26. Ринок грошей: макроекономічний аналіз.
27. Макроринок: суть та основні залежності.
28. Споживання, заощадження та інвестиції: макроекономічний зв'язок.
29. Валовий національний продукт в економічній системі.
30. Взаємозв'язок товарного та грошового ринків.
31. Фіскальна політика держави та її особливості в Україні.
32. Державний борг та його вплив на національну економіку.
33. Пропозиція грошей та її регулювання.
34. Домашнє господарство як економічний суб'єкт.
35. Регулювання зайнятості населення в сучасних умовах.
36. Інфляція попиту та інфляція витрат: особливості подолання.
37. Рівень життя та його аналіз.
38. Держава в системі макроекономічного регулювання.
39. Державне антициклічне регулювання.
40. Сукупний попит та сукупна пропозиція.
41. Національний ринок праці та його взаємодія з товарним та грошовим ринками.
42. Державний сектор та державне підприємництво.
43. Проблеми переходу до інноваційної моделі економічного зростання в Україні.
44. Проблема бідності в Україні: причини та шляхи подолання.
45. Інтенсивний тип економічного розвитку.
46. Науково-технічний потенціал України і перспективи його розвитку.
47. Взаємозв'язок інвестицій та економічного зростання.
48. Проблема диференціації доходів населення та шляхи її подолання.
49. Механізм макроекономічної політики у відкритій економіці.
50. Економічні та соціальні наслідки безробіття.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Макроекономіка – складова економічної науки.
2. Предмет, об'єкт та суб'єкти макроекономіки.
3. Функції макроекономіки.
4. Методи макроекономічного аналізу.
5. Макроекономіка та економічна політика держави.
6. Історія розвитку макроекономічної науки.
7. Економічний кругообіг у простій економічній системі.
8. Суть і структура суспільного відтворення. Закономірності відтворення.
9. Основні макроекономічні показники.
10. Обчислення реальних обсягів. Роль цін в обчисленні макроекономічних показників.
11. Сукупний попит, його структура.
12. Сукупна пропозиція.
13. Рівновага AD-AS.
14. Споживання та заощадження.

15. Нагромадження, його суть та джерела.
16. Інвестиції як компонент сукупних витрат.
17. Суть мультиплікатора.
18. Парадокс ощадливості. Похідні інвестиції. Індуковані інвестиції та акселератор.
19. Мультиплікатор в моделі AD-AS.
20. Вплив інвестицій на обсяг національного виробництва.
21. Модель "витрати – випуск".
22. Модель "вилучення – ін'єкції". Зв'язок інвестицій та заощаджень.
23. Рівновага товарного ринку. Модель IS як засіб аналізу рівноваги товарного ринку.
24. Ринок грошей та цінних паперів.
25. Модель LM.
26. Ринок робочої сили. Умови рівноваги на ринку робочої сили.
27. Модель IS – LM як відображення рівноваги товарного та грошового ринків.
28. Зміст фіскальної політики: цілі та інструменти.
29. Державні видатки та їх структура. Дискреційна та недискреційна фіскальна політика.
30. Фіскальна політика і державний бюджет.
31. Вплив зниження податків на ВВП згідно з теорією економіки пропозиції.
32. Бюджетний дефіцит.
33. Державний борг та його структура. Методи управління державним боргом.
34. Ефект витіснення державою приватних інвестицій.
35. Грошовий ринок. Грошова пропозиція та попит на гроші.
36. Інструменти грошово-кредитної політики центрального банку.
37. Вплив грошово-кредитної політики на величину ВВП та рівень цін (передавальний механізм монетарної політики). Грошовий та депозитний мультиплікатори.
38. Монетарна політика в моделі IS-LM.
39. Зв'язок монетарної і фіскальної політики в моделі IS-LM.
40. Макроекономічна нестабільність і нерівномірність економічного розвитку.
41. Циклічність економічного розвитку, суть та причини. Типи економічних циклів.
42. Економічний цикл та його фази.
43. Економічна криза. Структурні кризи.
44. Суть економічного зростання. Джерела економічного зростання.
45. Фактори економічного зростання.
46. Сучасні тенденції в економічному зростанні.
47. Економічне зростання на основі моделей AD-AS та кривої виробничих можливостей.
48. Модель економічного зростання Харрода-Домара.
49. Модель економічного Р. Солоу.
50. Теорії розвитку. Економічне зростання та економічний розвиток.
51. Інфляція як макроекономічне явище.
52. Типи інфляції.
53. Використання кривої Філіпса для аналізу інфляційних процесів.
54. Соціально-економічні наслідки інфляції.
55. Антиінфляційне регулювання.
56. Механізм функціонування ринку праці.
57. Безробіття, види безробіття.
58. Кейнсіанське пояснення безробіття.
59. Економічні та соціальні наслідки безробіття.
60. Закон і крива Оукена.
61. Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса.
62. Механізм зовнішньоекономічної політики, її інструменти.
63. Міжнародний потік товарів та капіталів.
64. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП.
65. Модель Мандела-Флемінга для відкритої економіки.
66. Рівновага моделі IS-LM і вплив на неї грошової, фіскальної та зовнішньоекономічної політики.

67. Роль держави у змішаній економіці.
68. Класична теорія як теоретична база державного невтручання в економіку.
69. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки.
70. Альтернативні теорії макроекономічного регулювання.
71. Основи теорії макроекономічної політики. «Магічний чотирикутник макроекономічної політики».
72. Теорія суспільного вибору як основа обґрунтування взаємозалежності економічних та політичних явищ. Суспільний вибір.
73. Ефективність економічної політики. Закон А. Вагнера.
74. Ефективність В. Парето.
75. Вибір моделі макроекономічної політики.
76. Макроекономічна політика в Україні.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Основні макроекономічні показники.
2. Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса.
3. Тестові завдання.
  1. Що із переліченого не враховують під час визначення валового внутрішнього продукту як суми доходів:
    - а) валові приватні інвестиції;
    - б) рентні доходи;
    - в) заробітну плату;
    - г) амортизацію.
  2. У моделі "AD — AS" економічне зростання може бути показано як:
    - а) Переміщення вліво кривої AS.
    - б) Переміщення вправо кривої AD.
    - в) Переміщення вліво кривої AD.
    - г) Переміщення вправо кривої AS.
  3. Цільовою функцією моделі Р. Солоу є:
    - а) Зростання капіталоозброєності.
    - б) Зростання обсягів виробництва.
    - в) Зростання продуктивності праці.
    - г) Зростання заощаджень.
  4. Які наслідки викликає інфляція в економіці країни?
    - а) Зниження реальних доходів на душу населення.
    - б) Підвищення інвестиційної активності.
    - в) Збільшення попиту на фінансові активи.
    - г) Підвищення курсу національної валюти.
  5. Запишіть формулу та вкажіть величину чистого експорту, якщо відомо, що експорт дорівнює 300 млн. грн., імпорт – 100 млн. грн., мито – 10 млн. грн.:
    - а) 200 млн. грн.;
    - б) 400 млн. грн.;
    - в) 190 млн. грн.;
    - г) 410 млн. грн.
4. Задача.

Використовуючи закон Оукена, визначіть втрати потенційного ВВП у країні, де економічна ситуація характеризується наступними даними: фактичний ВВП дорівнює 180 млрд.грн.; природний рівень безробіття – 5 %; фактичний рівень безробіття – 14 %.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 17 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

Таблиця 2.1

Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни «Макроекономіка»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій																
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
1.	Денна	17	0,5	1,0	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5	5,5	6,0	6,5	7,0	7,5	8,0	9,0	9,5	10,0

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 17 семінарських занять за денною формою навчання.

Отже, рівень знань студентів під час семінарських занять може оцінюватися кількістю балів у таких межах:

Таблиця 2.2

Розподіл балів за рівнями студентів для 17 семінарських занять з навчальної дисципліни «Макроекономіка»

№ з/п	Рівень знань студентів		Кількість семінарських занять відповідно до навчального плану	
			17 занять	
1.	Високий (творчий)	90-100 %	3,0-3,5	
2.	Достатній (конструктивно-варіативний)	82-89 %	2,5	
		74-81 %	2,5	
3.	Середній (репродуктивний)	64-73 %	2,0	
		60-63 %	2,0	
4.	Низький (рецептивно-продуктивний)	35-59 %	1,0-1,5	
		0-34 %	0,0-0,5	

Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за усі семінарські заняття, наведено в наступній таблиці:

Таблиця 2.3

Розподіл балів в межах максимально можливого одержання їх кількості для 17 семінарських занять з навчальної дисципліни «Макроекономіка»

№ з/п	17 семінарських занять	Номер семінарського заняття та теми																
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
		Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 13	Тема 14	Тема 14
1.	Максимальна кількість балів	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

Таблиця 2.4

Розподіл балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Макроекономіка»

№ з/п	14 тем	Номер теми														Усього балів		
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.			
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6														6		
	Усього балів															20		

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни «Макроекономіка», студент денної форми навчання може максимально

одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.8 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

Перерозподіл балів в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання, тестові завдання та розв'язок задачі екзаменаційного білета, наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Макроекономіка»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів				Разом балів
		1	2	3	4	
1.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на кожне питання екзаменаційного білета	10,0	10,0	-	-	20,0
2.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь на тестові завдання	-	-	5,0	-	5,0
3.	Максимальна кількість балів за розв'язок задачі	-	-	-	5,0	5,0
	Усього балів	10,0	10,0	5,0	5,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.
3. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
4. Данилович-Кропівницька М. Л. Макроекономіка: навч. посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 292 с.
5. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
6. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тулчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
7. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. –К.: ЦУЛ, 2014. – 216 с.
8. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.
9. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
10. Солонінко К. С. Макроекономіка [текст]: навч. посіб. / К. С. Солонінко. – К. ЦУЛ, 2016. – 200 с.

Тема 2

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.
3. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Гавриш. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 253 с.
4. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.

5. Данилович-Кропівницька М. Л. Макроекономіка: навч. посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 292 с.
6. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
7. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тульчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
8. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. –К.: ЦУЛ, 2014. – 216 с.
9. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.
10. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
11. Солонінко К. С. Макроекономіка [текст]: навч. посіб. / К. С. Солонінко. – К. ЦУЛ, 2016. – 200 с.

Тема 3

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.
3. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Гавриш. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 253 с.
4. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
5. Данилович-Кропівницька М. Л. Макроекономіка: навч. посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 292 с.
6. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
7. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тульчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
8. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. –К.: ЦУЛ, 2014. – 216 с.
9. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.
10. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
11. Солонінко К. С. Макроекономіка [текст]: навч. посіб. / К. С. Солонінко. – К. ЦУЛ, 2016. – 200 с.

Тема 4

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.
3. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Гавриш. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 253 с.
4. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
5. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тульчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
6. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. –К.: ЦУЛ, 2014. – 216 с.
7. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.
8. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.

9. Солонінко К. С. Макроекономіка [текст]: навч. посіб. / К. С. Солонінко. – К. ЦУЛ, 2016. – 200 с.

Тема 5

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Гавриш. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 253 с.
3. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
4. Данилович-Кропівницька М. Л. Макроекономіка: навч. посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 292 с.

Тема 6

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.
3. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Гавриш. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 253 с.
4. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
5. Данилович-Кропівницька М. Л. Макроекономіка: навч. посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 292 с.
6. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
7. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. –К.: ЦУЛ, 2014. – 216 с.
8. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.

Тема 7

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Гавриш. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 253 с.
3. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тулчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
4. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. –К.: ЦУЛ, 2014. – 216 с.
5. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
6. Солонінко К. С. Макроекономіка [текст]: навч. посіб. / К. С. Солонінко. – К. ЦУЛ, 2016. – 200 с.

Тема 8

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.
3. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.

4. Данилович-Кропівницька М. Л. Макроекономіка: навч. посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 292 с.
5. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
6. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тульчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
7. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.
8. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.

Тема 9

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.
3. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
4. Данилович-Кропівницька М. Л. Макроекономіка: навч. посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 292 с.
5. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
6. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тульчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
7. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.
8. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.

Тема 10

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Гавриш. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 253 с.
3. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
4. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
5. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тульчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
6. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. –К.: ЦУЛ, 2014. – 216 с.
7. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.
8. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
9. Солонінко К. С. Макроекономіка [текст]: навч. посіб. / К. С. Солонінко. – К. ЦУЛ, 2016. – 200 с.

Тема 11

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.

3. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Гавриш. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 253 с.
4. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
5. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
6. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тульчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
7. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. –К.: ЦУЛ, 2014. – 216 с.
8. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.
9. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
10. Солонінко К. С. Макроекономіка [текст]: навч. посіб. / К. С. Солонінко. – К. ЦУЛ, 2016. – 200 с.

Тема 12

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.
3. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Гавриш. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 253 с.
4. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
5. Данилович-Кропівницька М. Л. Макроекономіка: навч. посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 292 с.
6. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
7. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тульчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
8. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. –К.: ЦУЛ, 2014. – 216 с.
9. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.
10. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
11. Солонінко К. С. Макроекономіка [текст]: навч. посіб. / К. С. Солонінко. – К. ЦУЛ, 2016. – 200 с.

Тема 13

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч.посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.
3. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Гавриш. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 253 с.
4. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
5. Данилович-Кропівницька М. Л. Макроекономіка: навч. посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 292 с.

6. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
7. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тульчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
8. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.

Тема 14

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 442 с.
3. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672с.
4. Данилович-Кропівницька М. Л. Макроекономіка: навч. посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 292 с.
5. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Корсікова. - Львів: «Магнолія-2006», 2010 – 240 с.
6. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / П.В.Круш, С.О.Тульчинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
7. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. –К.: ЦУЛ, 2014. – 216 с.
8. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616 с.
9. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
10. Солонінко К. С. Макроекономіка [текст]: навч. посіб. / К. С. Солонінко. – К. ЦУЛ, 2016. – 200 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека Бухгалтерського Обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pro-u4ot.info/>
2. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу - <http://www.rada.gov.ua>
3. Державний служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Державна установа «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua/news>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>

Розробники навчально-методичних матеріалів:

Викладачі дисципліни:

– доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент

_____ Д. А. Арзянцева

– старший викладач кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

_____ Т.А. Самарічева

03 січня 2017 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

04 січня 2017 року, протокол № 9.

Завідувач кафедри _____ В.П. Синчак

04 січня 2017 року

Декан факультету управління та економіки

_____ І. Б. Ковтун

31 січня 2017 року

Погоджено методичною радою університету 20 лютого 2017 року, протокол № 7.

Голова методичної ради _____ В.Т.Савицький

21 лютого 2017 року

Обліковий обсяг – 2,5 ум.др.арк.